Center for Karakterdannelse

Præsentation og plan for 2026-2030

Center for Karakterdannelse (CfK) er et nationalt videns-, ressource- og udviklingscenter for karakterdannelse, hvor praksis, ledelse, forskning og kultur udvikles i samspil for at styrke børn og unges karakterdannelse, fællesskaber og demokratiske liv.

CfK vil inspirere kultur og pædagogisk faglighed, så karakterdannelse og karakterdyder kan bidrage til at styrke de pædagogiske institutioners etiske praksis og formål, herunder arbejdet med dannelse, åndsfrihed og demokrati.

KARAKTER
DANNELSE

Hvorfor et Center for Karakterdannelse?

Center for Karakterdannelse vil skabe en fornyet faglig bevidsthed og bevægelse om karakterdannelse.

Vi kan som skolefolk konstatere, at børne- og skolelivet på den ene side vakler i en opbrudstid med mistrivsel og sårbar eksistens og på den anden side bærer værdierne, fagligheden og visionen fra en enestående nordisk oplysnings- og dannelsestradition.

I den nordiske dannelses- og folkeoplysningstradition har skolen altid stået på to ben og fløjet med to vinger: dannelse og uddannelse.

I Folkeskolens formålsparagraffer fra 1814 til 1975 stod kundskaber og karakteregenskaber fx helt centralt, som de to bærende formål. Et formål, der både skal uddanne og danne folket. Kultivere et fællesskab.

I Danmark er folket nemlig vores guld. Vi har ikke diamanter i undergrunden, et stort militær, et mildt klima, et internationalt sprog eller stor magt.

I Danmark har vi kun folket, og da vi skulle have folkestyre, indså store ånds- og kulturpersoner, at vi må løfte folket, så de bliver gode til at styre. Styre sig selv, deres familie, forretning, finanser, forening og fædreland.

Mennesker er ikke født færdige. Og folket er ikke født demokratisk.
Det er noget vi dannes til, kultiveres til i vores kultur.

I et frit folkestyre skal folket oplyses. Højnes til humanitet. Borgere skal engageres til aktivt medborgerskab. Mennesker skal dannes, så de kultiveres til at kunne udleve det menneskelige, moralske og ikke mindst medmenneskelige. Det er en svær kunst.
En traditionsrig livsopgave,

KARAKTER DANNELSE

Center for Karakterdannelse er inspireret af og udviklet med opbakning fra børneekspert og professor Per Schultz Jørgensen. Projektets nestor, nu posthumt.

"

Hvis vi vil opdrage vores børn bedst muligt til verden i morgen, skal vi udvikle deres personlige dømmekraft og deres livsmod og have tiltro til, at en robust og ansvarlig karakter er holdbar, også når dagsordenen skifter.

'At træde i karakter' siger vi og mener dermed at få myndighed i sit eget liv. … Karakter handler om at kunne styre sit eget liv, om at tage et ansvar og forsøge at leve op til det.

Det kan have en vis moralsk dimension, men også noget viljesmæssigt og dermed netop noget, der har en forbindelse til begrebet 'dyd' eller 'karakterstyrke'.

Per Schultz Jørgensen

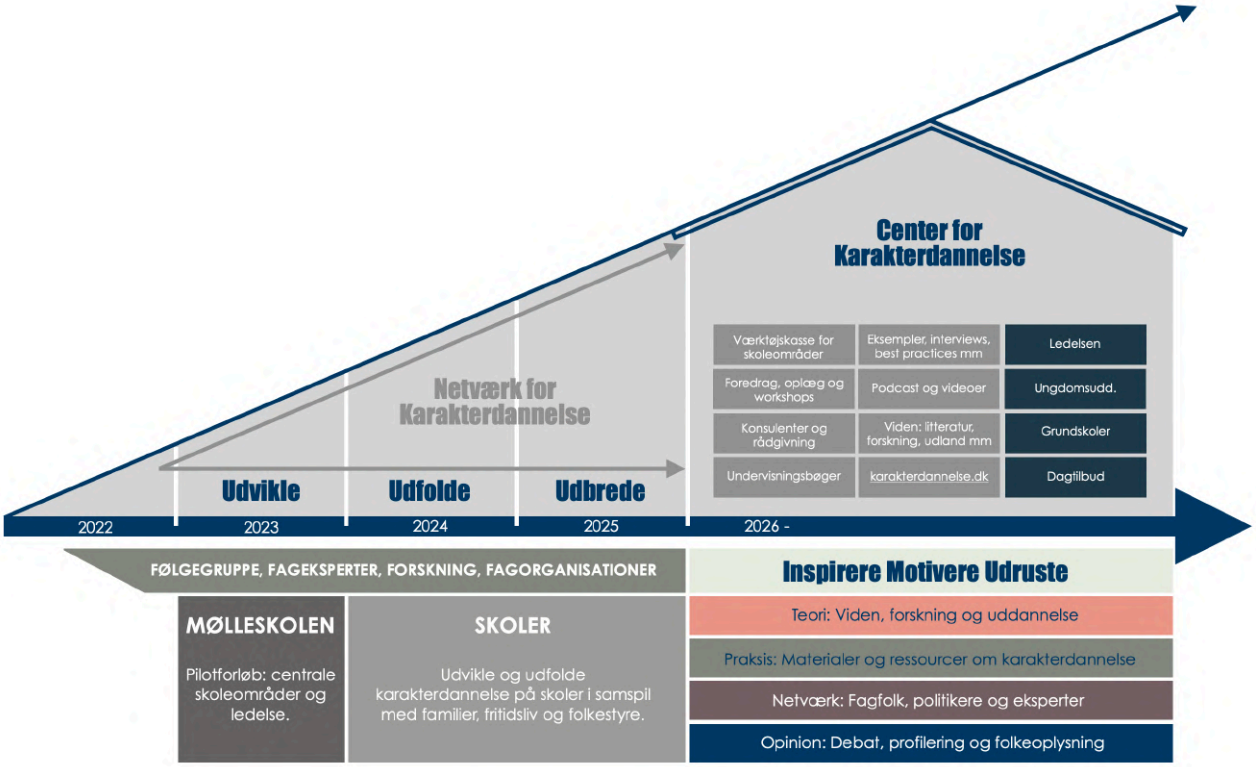

Center for Karakterdannelse

CfK er udviklet i perioden 2022-2026. Nu skal resultaterne udbredes!

CfKs udviklingsforløb startede på Mølleskolen i Skanderborg Kommune i 2022. Siden er al viden og faglige ressourcer udviklet i et praksisnært samarbejde med 14 folkeskoler, 2 efterskoler og 5 ungdomsuddannelser.

CfK har fx udgivet undervisningsmaterialer med VIA, et sangunivers med Sigurd Barrett, en projektbog med Ishøj Kommune, forskningsresultater med AAU og en fagbog med førende forskere.

CfK er blevet et nationalt videns-, ressource- og udviklingscenter for karakterdannelse og dannelse, og drives som en medlemsbaseret forening på et almennyttigt grundlag.

I samarbejde med praksis formidler CfK forskning, viden, uddannelse og materialer om karakterdannelse til aktører i skole- og kulturlivet.

Nu etablerer CfK et sekretariat i Silkeborg og øger kapaciteten, så vi kan udbrede karakterdannelse til flere skoler.

Formål

CfKs mission er at skabe en faglig bevidsthed om karakterdannelse i dagtilbud, skoler og kulturlivet. CfK vil inspirere kultur og pædagogisk faglighed, så karakterdannelse og karakterdyder kan bidrage til at styrke de pædagogiske institutioners etiske praksis og formål, herunder arbejdet med dannelse, åndsfrihed og demokrati.

Vision

At danske børn og unge igennem både dannelse og uddannelse er livsoplyste, livsduelige, eksistentielt robuste og moralsk ansvarlige medmennesker og medborgere.

Værdigrundlag

CfK interesserer sig bredt for kulturhistoriens muligheder, men er især inspireret af antikkens filosofi, af oplysningstidens pædagogiske tænkere, af nordisk livsfilosofi samt af dannelses- og oplysningsidealer, som disse udtrykkes af f.eks. N.F.S. Grundtvig, Hal Koch og K.E. Løgstrup.

Praksisudvikling

CfK udvikler karakterdannelse i et tæt samspil mellem praksis, ledelse, forskning og samfundet. CfK samarbejder med dagtilbud, skoler og ungdomsuddannelser om at udforske, udvikle og udfolde karakterdannelse praksisnært i lærergerningen, pædagogikken, skolekulturen, ledelsen og børn og unges liv. Vores sprog, viden, metoder og balancer kvalificeres i samarbejde med nationale og internationale forskere og omsættes løbende til materialer, uddannelser, ressourcer og praksis.

Netværk

CfK har et bredt netværk blandt hovedaktører og centrale organisationer indenfor uddannelses- og kulturlivet, forskningsfeltet, fagorganisationer, civilsamfundet, medier og det politiske system.

CfK er endvidere blevet en aktiv del af det internationale praksis- og forskningsfelt for karakterdannelse.

KARAKTER
DANNELSE

Vejlsøhus i Silkeborg

Center for Karakterdannelse har sekretariat i Vejlsøhus i Silkeborg.

Vejlsøhus er et område med både videnscentre, Ferskvandscentret og erhvervspark med adgang til kontor- og konferencefaciliteter, hotel, kantine, restauranter og kontorfællesskab med alle supportservices. Et godt sted for CfK og alle dem, der samarbejder om at udforske, udvikle og udfolde karakterdannelse i pædagogik, skole og kultur.

I det kulturhistoriske og naturskønne område kan CfK skabe et videns-, ressource- og udviklingsmiljø om karakterdannelse. Et højskolemiljø for karakterdannelse, som tilbyder viden, kurser, rådgivning, foredrag, lederuddannelse, webinarer, materialer, udviklingsforløb, seminarer, konferencer m.m., og hvor grupper kan besøge os til møder eller dagsseminarer om karakterdannelse.

Vision 2030

Center for Karakterdannelse (CfK) er blevet opbygget i perioden 2022-2026 og har været med til at skabe en ny faglig bevidsthed og bevægelse om karakterdannelse i skoleverdenen og i vores samfund.

Karakterdannelse har blandt andet fået en renæssance i tidens kulturelle, pædagogiske og politiske debatter. Vores trivsel, fællesskaber og demokrati er udfordret, og karakterdannelse er blevet en del af en besindelse på vores kulturelle rødder, fællesskabets forudsætninger og de demokratiske dyder, der bærer vores samfund.

I forløbet har CfK opbygget viden om karakterdannelse, en medlems- og kundekreds, undervisningsmaterialer, nationalt og internationalt netværk, kommunikationsplatforme, forskning, organisatorisk kapacitet og en position i offentligheden.

Center for Karakterdannelse etablerer nu et stærkt sekretariat i Silkeborg og øger kapaciteten, så vi kan tilbyde vores viden, undervisningsmaterialer, uddannelse og ressourcer til langt flere dagtilbud, grundskoler, ungdomsuddannelser og ledere.

Visionen for 2030 er, at CfK bidrager som videns-, udviklings- og ressourcecenter for karakterdannelse, så:

- karakterdannelse bliver udbredt til danske dagtilbud, grundskoler og ungdomsuddannelser.
- karakterdannelse bliver integreret som kultur, ledelse og pædagogik i landets dagtilbud og skoler.
- karakterdannelse bidrager til at styrke vores kulturkraft og åndelige oplysning samt demokrati som livsform og ansvarligt medborgerskab.

Vi har udviklet viden, værktøjer og organisatorisk fundament.
CfK vil nu udbrede karakterdannelse til flere børn og unges skoleliv.

Vi har udviklet praksisnært med lærere, ledere og pædagoger.
CfK vil udbyde endnu mere uddannelse, materialer, netværk m.m.

Vi har primært arbejdet med grundskoler.
CfK vil udbrede karakterdannelse til dagtilbud og ungdomsuddannelser.

Vi har udgivet bøger og materialer med Sigurd, Brinkmann, VIA og Ishøj.
CfK vil etablere "Akademi for kultur- og karakterdannende ledelse".

Vi har forskning og partnerskab med AAU.
CfK vil fortsat arbejde forskningsbaseret og teoretisk velfunderet.

Vi er blevet en aktiv del af et internationalt praksis- og forskningsfelt.
CfK vil i 2028 være værter for ECVAs internationale konference.

Vi har opbygget CfK fra idé, til design, netværk og begyndende center.
CfK etablerer i 2026 et sekretariat i Silkeborg og styrker kapaciteten.

Vores arbejdskraft har været én centerleder og et netværk af partnere.
CfK vil nu skabe et team af faglige konsulenter, undervisere og rådgivere.

Vores opstartsfase 2023-2026 har været medfinansieret af Samfonden.
CfK skal sikre en bred faglig og finansiel bæredygtighed for 2026-2030.

Vi har samarbejdet tæt og tillidsfuldt med partnerskaber.
CfK vil fortsat udvikle og udbrede karakterdannelse sammen med partnere.

"Det føles lidt som at komme hjem. Det var derfor jeg læste til lærer for 20 år siden. Karakterdannelse giver et sprog og viser en vej for, hvordan vi kan danne og uddanne hele mennesker."

Lærer på Mølleskolen, 2024

"Kommissionen mener, at styrkelse af børn og unges karakterdannelse er et afgørende element i at fremme trivsel."

Trivselskommissionen, februar 2025

"Karakterdannelse, dydsetik og moralfilosofi hænger sammen. Vi skal genfinde sproget for, metoderne til og balancerne i kultur- og karakterdannelse."

Professor Ove Korsgaard

KARAKTER
DANNELSE

KARAKTER DANNELSE

SVEND BRINKMANN

Center for Karakterdannelse er udviklet i strategisk samarbejde med professor Svend Brinkmann som fagekspert og forskningsvejleder.

Dannelsesspørgsmålet er i dag klemt i en sandwich mellem på den ene side en hård konkurrencestatslogik, hvor man skal være opportunist og gøre det, som kan betale sig, og på den anden side en lidt blødere selvudviklingsideologi, som måske klinger bedre i mange menneskers øre, men som faktisk også truer den her idé om en fælles almen dannelse og nogle fælles menneskelige ståsteder.

Vi ved, at børn i skolen ikke blot skal lære dansk og matematik, men også dannes til at blive borgere i et demokrati og ansvarlige, livsduelige mennesker i en fælles verden. Hertil er der behov for karakterdannelse, og endnu ved vi ikke nok om, hvordan børns karakter kan dannes i praksis. Projektet med at opbygge Center for Karakter-dannelse vil give værdifuld viden om dette vigtige spørgsmål til gavn for både børnene og samfundet som helhed.

Svend Brinkmann

INDBLIK I EN RENÆSSANCE

Karakterdannelse har fået en renæssance, og CfK har bidraget med praksisnære og faglige resultater i skolelivet. Her er et lille indblik:

- Udviklingsforløb på 21 skoler.
- 65 foredrag og oplæg på alt fra lilleskoler til KLs topmøder.
- Udvikling af over 40 undervisningsmaterialer.
- Afholdt 10 konferencer og MasterClasses.
- Trivselskommissionen: bidraget med viden om karakterdannelse.
- Over 40 ledelsesworkshops.
- Forskning: ph.d., følgeforskning, observationsstudier, interviews.
- Over 1000 podcastafspilninger.
- Aktionslæringsforløb og over 20 væksthusdage på skoler.
- Over 25.000 børn og unge har skoleforløb med karakterdannelse.
- Forskningsresultater om øget elevtrivsel, færre konflikter, faglig stolthed, bedre forældresamarbejde, stærkere læringsfællesskaber samt stigende demokratisk og kulturel bevidsthed.
- Stigende efterspørgsel.

Undervisningsforløb om samtale og demokrati

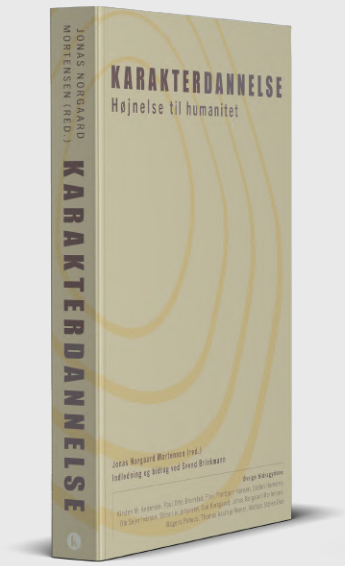

Fagbog om karakterdannelse

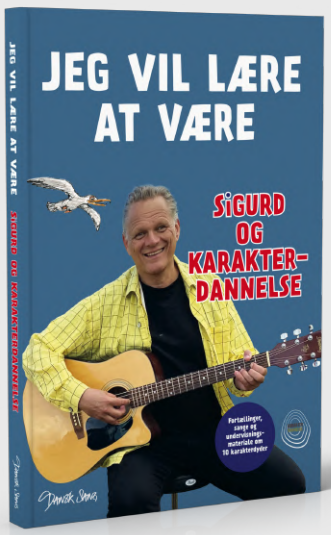

Sang-, fortælle- og undervisningsunivers med Sigurd.

INDBLIK I EN RENÆSSANCE

Materiale: Filosofiske klassedialoger med VIA

Materiale: Samtalekort om ti karakterdyder

Materiale: Undervisningsforløb udviklet med Mølleskolen

Forskningsundersøgelse om forældres syn på karakterdannelse. AAU, CfK og Skovbyskolen.

AME konference Finland: Kristján Kristjánsson fra Jubilee Centre for Character and Virtues, Merete Wiberg fra AU og Jonas Norgaard Mortensen fra CfK.

CfKs inspirationsmateriale om den internationale forskning om karakterdannelse.

ECVA konference Wien: James Arthur fra ECVA og Jonas N M fra CfK.

CfK
Uddannelses- og udviklingsarrangementer

STRATEGISK FOKUS & MÅLGRUPPER

Hvis karakterdannelse igen skal være bærende for børn og unges liv og vores kultur, skal vi have et reelt paradigmeskifte. CfK har erfaret og erkendt, at et reelt paradigmeskifte kræver, at karakterdannelse bliver en integreret del af både dagtilbud, grundskoler, ungdomsuddannelser og lederskabet. Det bliver derfor CfKs fokus og målgrupper i perioden 2026-2030:

Dagtilbud: "Formative år med karakterdannelse"
De fleste børns institutionelle socialisering og dannelse starter i dagtilbud. Det er afgørende formative år, som præger forståelsen af sig selv, livet og fællesskabet. Karakterdyder som for eksempel nysgerrighed, empati og selvkontrol opøves og indøves for at kunne udøves i livet. CfK vil samarbejde med dagtilbud om karakterdannelse i den pædagogiske praksis.

Grundskoler: "At træde i karakter i relationer"
CfK voksede ud af arbejdet med grundskoler (folkeskoler, friskoler og efterskoler) og vil fortsat have grundskoler som et hovedfokus. Folkeskolen er en afgørende institution for børn, unge og for Danmark som kultur og demokrati. CfK vil med styrket kapacitet kunne intensivere det eksisterende arbejde og udvide med langt flere grundskoler.

Ungdomsuddannelser: "Karakter- og kulturdannende ungeliv"
Ungdomsuddannelserne kan forankre karakterdyder i de unges fællesskaber og integrere karakterdyder med de unges kompetencer og karriere. CfK vil styrke samarbejdet med ungdomsuddannelser om karakterdannelse af de unge, kvalificering af fagligheden og kultivering af ungefællesskaberne. For skolelivet i dag og som DNA i den nye EPX.

Ledelse: "Karakter- og kulturdannende lederskab"
Karakterfuld ledelse skaber kultur. Karakterfuld kultur skaber gode fællesskaber. Karakterfulde fællesskaber kultiverer til dannelse, menneskelige dyder, moralsk dømmekraft og praktisk livsduelighed. CfK vil skabe et "Akademi for kultur- og karakterdannende lederskab". Vi har uddannelsen, internationale samarbejdspartnere og interesserede ledere.

Sekretariat: "En bevægelse træder i karakter"
Center for Karakterdannelse skal i de kommende år konsolideres som et nationalt videns-, ressource- og udviklingscenter. Vi etablerer et sekretariat i Silkeborg. Med styrket kapacitet og internationalt netværk kan CfK udvikle, udfolde og udbrede karakterdannelse i dansk skole- og kulturliv samt på fx dagtilbudsområdet og i professionsuddannelser.

KARAKTER DANNELSE

INGER MERETE NORDENTOFT

Center for Karakterdannelse er inspireret af Inger Merete Nordentoft. I bogen "Opdragelse til demokrati" fra 1944 skriver hun:

"Tanken om, at opdragelse til demokrati først skal begynde i ungdomsskolen, hviler på et forkert grundlag. Man har troet, at man kunne lade personligheden sove, til de unge blev atten år, og så pludselig skabe den. Det er lige så tåbeligt som at begynde med at bygge taget på et hus. Den eksperimentelle psykologi har lært os, at de tidligste barneår er de vigtigste for personlighedsdannelsen. Derfor må samfundets indsats for en folkelig opdragelse begynde med det lille barn.

Al opdragelse må have et mål. Det demokratiske opdragelsesmål kan ikke være at skabe mennesker med en på forhånd fastlagt livsanskuelse. Målet må være at skabe mennesker, som kan tænke frit og selvstændigt, som kan samarbejde med andre og indordne sig under helhedens tarv, som kan udvise initiativ og tør tage et ansvar, som kan vise tolerance over for anderledes tænkende og dog med mod og fasthed stå inde for deres egen overbevisning, - mennesker, som kender deres egen begrænsning, men som med tro og tillid til sig selv anvender deres evner, almindelige og særprægede små eller store, for at gaven helheden."

KARAKTER DANNELSE

Center for Karakterdannelse skriver sig ind i en nordisk dannelses- og folkeoplysningstradition. Vi har gode samfund, stærke fællesskaber og demokrati som livsform, fordi vi er blevet dannet og kultiveret til det.

Danskere fødes ikke færdige, eller demokratiske eller som bedre mennesker end andre. Mennesker skal dannes, så vi kultiveres til at kunne udleve det menneskelige: det etiske, dømmekraft, livsduelighed, ansvarlighed og medmenneske-lige. Det er en svær kunst. Ifølge den danske demokrati-tænker Hal Koch er det en traditionsrig livsopgave:

> "Demokrati er ikke blot en styreform. Demokrati er samtale. Det er en måde at handle på og en måde at omgås andre mennesker på, hvor respekten for individet, fællesskabet, omgivelserne og samfundet er helt centralt. Og hvor fordommene lader sig udfordre, og argumenterne flytter holdninger.
>
> Demokratiet kan aldrig sikres – netop fordi det ikke er et system, der skal gennemføres, men en livsform, der skal tilegnes. Det drejer sig om et sindelag, der skal bibringes hvert nyt slægtled. Derfor er det folkelige oplysnings- og opdragelsesarbejde nerven i demokratiet."
>
> Hal Koch